

Umowa o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE

29 stycznia 2020 r. Parlament Europejski ma zagłosować nad zaleceniem udzielenia zgody na zawarcie umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej; jej obecna wersja została zatwierdzona przez przywódców UE i premiera Zjednoczonego Królestwa w październiku 2019 r. Zgoda Parlamentu, po zakończeniu przez Zjednoczone Królestwo wewnętrznych procedur dotyczących ratyfikacji umowy, pozwoli na jej wejście w życie 1 lutego 2020 r. Zakończy się wówczas 47-letnie członkostwo Zjednoczonego Królestwa UE, chociaż prawo unijne będzie je nadal obowiązywać w 11-miesięcznym okresie przejściowym kończącym się 31 grudnia 2020 r. Gdyby jednak Parlament odmówił udzielenia zgody, Zjednoczone Królestwo opuściłoby UE bez umowy 1 lutego 2020 r., o ile nie nastąpi kolejne przedłużenie okresu przewidzianego w art. 50.

Umowa o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE

Po 40 miesiącach [negocjacji](#), trzykrotnym przedłużaniu okresu negocjacyjnego przewidzianego w art. 50 TUE oraz uzgodnieniu [dwóch projektów umów](#) przez przywódców UE-27 i premiera Zjednoczonego Królestwa zatwierdzenie umowy określającej warunki wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z UE jest obecnie bliskie. W [pierwszej fazie](#) negocjacji rozpoczętych w czerwcu 2017 r. koncentrowano się na trzech kluczowych kwestiach: ochronie praw obywateli Zjednoczonego Królestwa i UE, uzgodnieniu porozumienia finansowego oraz uniknięciu twardej granicy na wyspie Irlandii. [W drugiej fazie](#) rozmów, od grudnia 2017 r., omawiano ramy przyszłych stosunków unijno-brytyjskich oraz ustalenia przejściowe. 14 listopada 2018 r. negocjatorzy uzgodnili [projekt umowy o wystąpieniu](#) i [deklarację polityczną](#) określającą ramy przyszłych stosunków unijno-brytyjskich; oba te akty zostały szybko [zatwierdzone](#) przez ówczesną premier Zjednoczonego Królestwa Theresę May i przywódców UE-27. Izba Gmin kilkakrotnie zagłosowała jednak [przeciw](#) umowie o wystąpieniu; po objęciu urzędu w lipcu 2019 r. nowy premier Zjednoczonego Królestwa Boris Johnson postanowił renegocjować rozwiązanie awaryjne dotyczące Irlandii Północnej. 17 października 2019 r. Rada Europejska zatwierdziła zmienioną umowę o wystąpieniu (główne zmiany dotyczyły Irlandii Północnej) oraz zmienioną deklarację polityczną. Następnie UE-27 zgodziła się na kolejne [przedłużenie](#) okresu przewidzianego w art. 50 do 31 stycznia 2020 r., aby umożliwić ukończenie procesu ratyfikacji.

Umowa o wystąpieniu jest [kompleksowym aktem prawnym](#) obejmującym: postanowienia wspólne i postanowienia końcowe, prawa obywatelskie, porozumienie finansowe, zasady dotyczące okresu przejściowego, inne kwestie związane z wystąpieniem z UE (zasady dotyczące zamykania toczących się postępowań z końcem okresu przejściowego, np. toczących się postępowań sądowych) oraz zarządzanie umową. Obejmuje ona również trzy protokoły (w sprawie Irlandii / Irlandii Północnej, w sprawie Gibraltaru oraz w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa na Cyprze) z załącznikami. Deklaracja polityczna jest tekstem niewiążącym, stanowiącym podstawę przyszłej współpracy gospodarczej i współpracy w zakresie bezpieczeństwa między UE a Zjednoczonym Królestwem. Nieliczne zmiany wprowadzone w październiku 2019 r. odzwierciedlają „inny poziom ambicji” rządu brytyjskiego w odniesieniu do przyszłych stosunków unijno-brytyjskich.

Okres [przejściowy](#) (okres wdrażania) ma trwać do 31 grudnia 2020 r.; w okresie tym Zjednoczone Królestwo będzie wprawdzie państwem trzecim, lecz traktowanym jak państwo członkowskie (z wyjątkami określonymi w umowie o wystąpieniu), choć bez praw do podejmowania decyzji ani do reprezentacji w UE. Okres ten można przedłużyć jednokrotnie (przed 1 lipca 2020 r.) o rok lub dwa lata. Okres przejściowy miał dać czas na negocjacje w sprawie przyszłego partnerstwa, jednak eksperci [uważają](#), że 11 miesięcy nie wystarczy, by osiągnąć kompleksowe porozumienie we wszystkich [istotnych obszarach](#) (stosunki handlowe, współpraca w zakresie bezpieczeństwa, imigracja, wymiana danych, rybołówstwo itp.), tym bardziej jeżeli Zjednoczone Królestwo zechce znacząco odejść od norm unijnych po zakończeniu okresu przejściowego.

Jeśli chodzi o kwestię granic, w [zmienionej umowie](#) porzucono rozwiązanie awaryjne dla całego Zjednoczonego Królestwa na rzecz rozwiązania dotyczącego wyłącznie Irlandii Północnej, zgodnie z którym po zakończeniu okresu przejściowego Irlandia Północna będzie stosować unijne przepisy i opłaty celne, a także odpowiednie unijne zasady dotyczące jednolitego rynku niezbędne, by uniknąć granicy regulacyjnej lub celnej na wyspie Irlandii. Umowa obejmuje również mechanizm udzielania zgody przez władze Irlandii Północnej. Strony muszą jednak ustalić jeszcze wiele szczegółowych zasad koniecznych do funkcjonowania tego protokołu.

Jeśli chodzi o [zarządzanie umową](#), za jej wdrożenie i stosowanie odpowiadać będzie Wspólny Komitet złożony z przedstawicieli UE i Zjednoczonego Królestwa. Umowa przewiduje też mechanizm rozstrzygania sporów oparty na arbitrażu (rola Trybunału Sprawiedliwości UE zostaje zachowana, jeżeli spór dotyczy wykładni prawa UE), a także postanowienia dotyczące wypełniania zobowiązań.

Procedura ratyfikacji

W Zjednoczonym Królestwie

Wybory powszechne, które odbyły się w Zjednoczonym Królestwie w grudniu 2019 r., dały wyraźną [większość](#) Partii Konserwatywnej premiera Borisa Johnsona, co ułatwiło przyjęcie przepisów niezbędnych do ratyfikacji i wdrożenia umowy o wystąpieniu. 19 grudnia 2019 r. rząd przedstawił [projekt ustawy o Unii Europejskiej \(w sprawie umowy o wystąpieniu\) na lata 2019–2020](#), która to ustawa spełnia [dwie role](#): 1) zapewnić skuteczność umowy o wystąpieniu na poziomie krajowym (gdyż Zjednoczone Królestwo jest państwem dualistycznym); 2) realizuje postanowienia poprzedniej [ustawy o wystąpieniu z UE z 2018 r.](#), zgodnie z którą zanim Zjednoczone Królestwo będzie mogło ratyfikować umowę, konieczna jest ustawa parlamentu.

Poprzednia [wersja](#) projektu ustawy o Unii Europejskiej (w sprawie umowy o wystąpieniu) została przedstawiona przez rząd Zjednoczonego Królestwa 21 października 2019 r. Izba Gmin zagłosowała za skierowaniem projektu do następnego etapu prac, jednak odrzuciła harmonogram jego przyjęcia zaproponowany przez rząd.

W projekcie ustawy uchylono wcześniejsze [wymogi](#) krajowe dotyczące ratyfikacji umowy o wystąpieniu; przewidziano okres przejściowy; przekazano rządowi szereg uprawnień w sprawach takich jak wykonywanie przepisów dotyczących praw obywatelskich, protokół w sprawie Irlandii Północnej oraz inne kwestie związane z wystąpieniem z UE; co istotne – w projekcie ustawy przewidziano, że po zakończeniu okresu przejściowego odpowiednie postanowienia umowy o wystąpieniu będą mieć skutek bezpośredni i że należy zaprzestać stosowania niezgodnych lub niespójnych z nią przepisów krajowych. Jeżeli chodzi o zmiany w stosunku do wersji z października, obecny [projekt ustawy](#) nie obejmuje uprawnień parlamentu brytyjskiego w odniesieniu do przyszłych negocjacji i umów w sprawie wzajemnych stosunków, a także blokuje możliwość wystąpienia przez rząd o przedłużenie okresu przejściowego. Prace nad projektem ustawy w parlamencie brytyjskim zakończono 22 stycznia, przy czym Izba Lordów postanowiła nie obstawać przy swoich wcześniejszych zmianach; 23 stycznia 2020 r. projekt ustawy otrzymał zgodę królewską.

W Unii Europejskiej

W grudniu 2018 r. Komisja Europejska przyjęła dwa wnioski dotyczące podpisania i zawarcia umowy o wystąpieniu. 11 stycznia 2019 r. Rada (na podstawie art. 50) przyjęła decyzję w sprawie [podpisania](#) umowy i zatwierdziła projekt decyzji w sprawie zawarcia umowy. Obie decyzje o [podpisaniu](#) i [zawarciu](#) umowy zmieniono następnie w związku z przedłużaniem okresu przewidzianego w art. 50 i ze zmianą umowy w październiku 2019 r. Projekt decyzji Rady w sprawie zawarcia umowy został przekazany Parlamentowi do zatwierdzenia w październiku 2019 r. Zgodnie z [art. 88 Regulaminu](#) Parlament wydaje zgodę na umowę o wystąpieniu większością oddanych głosów (tj. zwykłą większością głosów obecnych posłów). Posłowie wybrani w Zjednoczonym Królestwie mają prawo głosu. Jeżeli Parlament wyrazi na to zgodę, Rada może przyjąć decyzję w sprawie zawarcia umowy, stanowiąc wzmocnioną większością kwalifikowaną, po uprzednim podpisaniu umowy przez obie strony. Ratyfikacja przez państwa członkowskie nie jest wymagana. Aby umowa mogła wejść w życie, strony muszą przedstawić pisemne powiadomienie o ukończeniu wewnętrznych procedur ratyfikacyjnych.

Stanowisko Parlamentu Europejskiego

W czasie trwania negocjacji Parlament wyraził swoje opinie w szeregu [rezolucji](#), a za pośrednictwem [grupy sterującej ds. brexitu](#) ściśle współpracował z innymi instytucjami UE, w szczególności z [grupą zadaniową](#) Komisji odpowiedzialną za rozmowy między UE a Zjednoczonym Królestwem. 15 stycznia 2020 r. PE przyjął nową [rezolucję](#) w sprawie wdrożenia i monitorowania przepisów dotyczących praw obywateli, zawartych w umowie o wystąpieniu.

[Zalecenie](#) w sprawie udzielenia zgody zostało sporządzone przez Komisję Spraw Konstytucyjnych (AFCO); sprawozdawcą był Guy Verhofstadt (Renew Europe, Belgia). Dziesięć innych komisji przyjęło opinie w formie pism swoich przewodniczących do przewodniczącego komisji AFCO. 23 stycznia 2020 r. komisja AFCO zagłosowała za zaleceniem udzielenia zgody 23 głosami za, przy 3 głosach przeciw i braku głosów wstrzymujących się. Na [posiedzeniu plenarnym](#) 29 stycznia 2020 r. odbędzie się jedno głosowanie rozstrzygające między udzieleniem zgody a odmową jej udzielenia; nie będzie można wносить poprawek.

Zalecenie w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Radę umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa z UE: [2018/0427\(NLE\)](#); Komisja przedmiotowo właściwa: AFCO; Sprawozdawca: Guy Verhofstadt (Renew Europe, Belgia).

